

1863.

Na osnovu člana 20 st. 2 i 3 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", broj 51/26), Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga donijelo je

PRAVILNIK

O MJERAMA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU OD RIZIKA IZLOŽENOSTI VIBRACIJAMA

("Službeni list Crne Gore", br. 103/26 od 16.07.2026)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtjevi koje je poslodavac dužan da obezbijedi radi otklanjanja ili smanjenja rizika po zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih koji proizilaze ili mogu proisteći iz izloženosti mehaničkim vibracijama.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik primjenjuje se na sva radna mjesta i u svim djelatnostima u kojima su zaposleni izloženi ili mogu biti izloženi mehaničkim vibracijama za vrijeme rada.

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i zdravlje na radu.

Izrazi

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) vibracije šaka - ruka su mehaničke vibracije koje, kada se prenesu na sistem šaka - ruka, predstavljaju rizik po zaštitu i zdravlje zaposlenog, a naročito rizik od nastanka vaskularnih, koštanih, neuroloških i mišićnih poremećaja, kao i oštećenja kosti i zglobova;
- 2) vibracije cijelog tijela su mehaničke vibracije koje, kada se prenesu na cijelo tijelo, predstavljaju rizik po zaštitu i zdravlje na radu zaposlenog, a naročito rizik od nastanka oboljenja donjeg dijela leđa i povrede kičme.

Dnevna granična, odnosno akciona vrijednost izloženosti za vibracije šaka - ruka

Član 4

Granične i akcione vrijednosti izloženosti za vibracije šaka-ruka su:

- 1) dnevna granična vrijednost izloženosti - utvrđena u odnosu na referentni period od osam sati iznosi 5 m/s^2 ;
- 2) dnevna akciona vrijednost izloženosti - utvrđena u odnosu na referentni period od osam sati iznosi $2,5 \text{ m/s}^2$.

Izloženost zaposlenog vibracijama šaka-ruka procjenjuje se ili mjeri na osnovu Priloga 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Dnevna granična, odnosno akciona vrijednost izloženosti za vibracije cijelog tijela

Član 5

Granične i akcione vrijednosti izloženosti za vibracije cijelog tijela su:

- 1) dnevna granična vrijednost izloženosti - utvrđena u odnosu na referentni period od osam sati iznosi $1,15 \text{ m/s}^2$;
- 2) dnevna akciona vrijednost izloženosti - utvrđena u odnosu na referentni period od osam sati iznosi $0,5 \text{ m/s}^2$.

Izloženost zaposlenog vibracijama cijelog tijela procjenjuje se ili mjeri na osnovu Priloga 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Utvrđivanje i procjena rizika

Član 6

Poslodavac je dužan da za sva radna mjesta u radnoj sredini i radnoj okolini, na kojima postoji mogućnost izlaganja zaposlenih mehaničkim vibracijama izvrši procjenu rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenog sa ciljem da utvrdi način i mjere za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.

Nivo izloženosti mehaničkim vibracijama može se procijeniti posmatranjem određenih radnih aktivnosti uz uzimanje u obzir značajnih informacija i upućivanjem na odgovarajuće informacije o nivou vibracija koje odgovaraju sredstvima za rad ili tipovima sredstava, koji se koriste pod određenim uslovima, uključuju i i informacije koje daje proizvođač sredstava za rad. Takav postupak procjene ne treba da se izjednači sa mjerenjem koje zahtijeva upotrebu određenih mjernih instrumenata i odgovarajuće metodologije.

Poslodavac je dužan da pri procjeni rizika izvrši procjenu i, ukoliko je potrebno, mjerenje nivoa mehaničkih vibracija kojima su zaposleni izloženi na radnom mjestu.

Mjerenje iz stava 3 ovog člana, vrši se u skladu sa tačkom 2 Priloga 1 ili sa tačkom 2 Priloga 2.

Procjenu i mjerenje nivoa mehaničkih vibracija iz stava 1 ovog člana, u odgovarajućim vremenskim intervalima planiraju i sprovode ovlaštene organizacije za poslove zaštite na radu u skladu sa zakonom.

Poslodavac je dužan da u skladu sa posebnim propisima čuva podatke o procjeni rizika dobijene na osnovu procjene i/ili mjerenja mehaničkih vibracija u odgovarajućem obliku kako bi se omogućilo njihovo upoređivanje i konsultovanje u kasnijim fazama.

Procjena rizika iz stava 6 ovog člana može sadržati i podatke o prirodi i obimu rizika u vezi sa mehaničkim vibracijama koji ukazuju da je njegova dalja detaljna procjena nepotrebna.

Poslodavac je dužan da prilikom procjene rizika uzima u obzir:

- 1) nivo, tip i trajanje izloženosti, uključuju i izloženost vibracijama sa prekidima ili ponavljaju im udarima;
- 2) granične i akcione vrijednosti izloženosti utvrđene u čl. 4. i 5. ovog pravilnika;
- 3) bilo koju posljedicu za zaštitu i zdravlje zaposlenog kod posebno visokog rizika;
- 4) bilo kakve indirektno uticaje na zaštitu i zdravlje zaposlenog koji su rezultat međusobnog uticaja mehaničkih vibracija i radnog mjesta ili sredstava za rad;
- 5) informacije dobijene od proizvođača sredstava za rad u skladu sa posebnim propisima;
- 6) mogućnost zamjene sredstvom za rad projektovanom za smanjenje nivoa izloženosti mehaničkim vibracijama;
- 7) izloženost vibracijama cijelog tijela zaposlenog kada radi duže od punog radnog vremena;
- 8) specifične uslove rada, kao što su niske temperature;
- 9) odgovarajuće informacije koje pruža zdravstveni nadzor, uključuju i po mogućnosti i objavljene informacije.

Poslodavac je dužan da u skladu sa posebnim propisima izvrši izmjenu i/ili dopunu akta o procjeni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti ili štetnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada ili kada rezultati zdravstvenog nadzora zaposlenog pokažu da je to neophodno.

Mjere za otklanjanje i smanjenje izloženosti mehaničkim vibracijama

Član 7

Poslodavac je dužan da, uzimajući u obzir tehnički napredak i raspoložive mjere za kontrolu rizika na izvoru, rizike od izloženosti mehaničkim vibracijama otkloni na izvoru ili ih svede na najmanju moguću mjeru, u skladu sa opštim načelima prevencije utvrđenim zakonom.

Kada se na osnovu procjene rizika iz člana 6 ovog pravilnika utvrdi da su prekoračene akcione vrijednosti izloženosti mehaničkim vibracijama iz člana 4 stav 1 tačka 2 i člana 5 stav 1 tačka 2 ovog pravilnika, poslodavac je dužan da donese i sprovede plan tehničkih i organizacionih mjera za smanjenje izloženosti mehaničkim vibracijama i drugim povezanim rizicima na najmanju moguću mjeru, uzimajući u obzir naročito:

- druge metode rada kojima se obezbjeđuje manja izloženost mehaničkim vibracijama;
- odgovarajuća sredstva za rad na kojima su primijenjeni ergonomske zahtjevi i koja, s obzirom na poslove koji treba da se obave, prouzrokuju mehaničke vibracije u najmanjoj mogućoj mjeri;
- pomoćnu opremu koja smanjuje rizik od mehaničkih vibracija, kao što su sjedišta koja efektivno smanjuju vibracije cijelog tijela i rukohvati koji smanjuju vibracije koje se prenose na sistem šaka - ruka;
- odgovarajuće načine održavanja sredstava za rad i radne sredine i radne okoline;
- projektovanje i raspored radnih mjesta i radnih stanica;

- odgovarajući stepen informisanosti i osposobljenosti zaposlenog za korišćenje sredstava za rad na način kojim se obezbjeđuje najmanja moguća mjera izloženosti mehaničkim vibracijama;
- ograničenje trajanja i intenziteta izloženosti mehaničkim vibracijama;
- raspored radnog vremena i odmor u toku radnog vremena;
- obezbjeđivanje sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu za zaštitu zaposlenih od hladnoće i vlage.

Zaposleni ni u kom slučaju ne može biti izložen mehaničkim vibracijama iznad graničnih vrijednosti izloženosti.

Ako i pored mjera koje preduzima poslodavac, izloženost zaposlenog mehaničkim vibracijama prelazi granične vrijednosti poslodavac je dužan da odmah sprovede sve mjere zaštite i zdravlja na radu u skladu sa zakonom, kako bi izloženost bila ispod granične vrijednosti.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, poslodavac utvrđuje razloge prekoračenja granične vrijednosti izloženosti i prilagođava mjere zaštite i zdravlja na radu na način kojim se sprječava ponovno prekoračenje granične vrijednosti izloženosti mehaničkim vibracijama.

Poslodavac je dužan da mjere iz ovog člana prilagodi zaposlenima koji pripadaju posebno osjetljivim grupama, odnosno zaposlenima kojima se u skladu sa zakonom obezbjeđuje posebna zaštita.

Informisanje i osposobljavanje zaposlenih

Član 8

Kada su zaposleni izloženi mehaničkim vibracijama na radu poslodavac je dužan da zaposlenima i predstavnicima zaposlenih za zaštitu i zdravlja na radu za obezbijedi odgovarajuće informisanje i osposobljavanje u vezi sa ishodom procjene rizika iz člana 6 ovog pravilnika.

Informisanje i osposobljavanje iz stava 1 ovog člana obuhvata naročito:

- 1) mjere koje se preduzimaju radi otklanjanja ili smanjenja rizika od izloženosti mehaničkim vibracijama;
- 2) granične i akcione vrijednosti izloženosti iz čl. 4 i 5 ovog pravilnika;
- 3) rezultate procjene i mjerenja iz člana 6 ovog pravilnika i povrede koje mogu nastati upotrebom sredstava za rad;
- 4) način prepoznavanja i prijavljivanja povreda;
- 5) pravo zaposlenih na zdravstveni nadzor;
- 6) bezbjedne postupke u svim procesima rada kojima se smanjuje izloženost mehaničkim vibracijama.

Saradnja i konsultovanje sa zaposlenima, predstavnikom zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu i sindikatom

Član 9

Poslodavac je dužan da obezbijedi saradnju i konsultovanje sa zaposlenima, predstavnikom zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu i sindikatom, u vezi sa primjenom mjera zaštite i zdravlja na radu iz ovog pravilnika, u skladu sa zakonom kojim se uređuju zaštita i zdravlje na radu.

Zdravstveni nadzor

Član 10

Kada rezultati procjene i mjerenja iz člana 6 ovog pravilnika ukazuju na rizik po zdravlje zaposlenih usljed izloženosti mehaničkim vibracijama, poslodavac je dužan da zaposlenima obezbijedi zdravstveni nadzor u okviru sistema zdravstvenog nadzora utvrđenog zakonom kojim se uređuje zaštita i zdravlje na radu.

Zdravstveni nadzor iz stava 1 ovog člana ima za cilj prevenciju i brzo otkrivanje bilo kog zdravstvenog oštećenja povezanog sa izlaganjem mehaničkim vibracijama za konkretno radno mjesto i primjenjuje se u slučaju kada:

- 1) je izloženost zaposlenih mehaničkim vibracijama takva da se može uspostaviti veza između te izloženosti i prepoznatljive bolesti ili štetnih efekata po zdravlje zaposlenih;
- 2) postoji vjerovatnoća da će se bolest ili štetni efekti pojaviti u konkretnim uslovima u kojima zaposleni radi; i
- 3) postoje provjerene metode za otkrivanje bolesti ili štetnih efekata po zdravlje.

Zaposleni koji su izloženi mehaničkim vibracijama koje premašuju vrijednosti iz člana 4 stav 1 tačka 2 i člana 5 stav 1 tačka 2 ovog pravilnika, imaju pravo na odgovarajući zdravstveni nadzor.

Za svakog zaposlenog koji je obuhvaćen zdravstvenim nadzorom vodi se i redovno ažurira individualna zdravstvena dokumentacija u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i zdravlje na radu i propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, koja sadrži sažetak rezultata sprovedenog zdravstvenog nadzora i čuva se u obliku koji omogućava naknadni uvid, uz poštovanje povjerljivosti podataka u skladu sa zakonom.

Zaposleni ima pravo pristupa podacima iz svoje zdravstvene dokumentacije, a nadležnom inspeksijskom organu se, na njegov zahtjev, dostavljaju kopije, odnosno odgovarajući podaci iz zdravstvene dokumentacije, u skladu sa zakonom.

Ako se zdravstvenim nadzorom utvrdi postojanje bolesti ili štetnih uticaja po zdravlje zaposlenog, za koje doktor specijalista medicine rada smatra da je posljedica izloženosti mehaničkim vibracijama na radu:

- 1) doktor specijalista medicine rada obavještava zaposlenog o rezultatima uticaja na njegovo zdravlje, kao i podacima i savjetima o zdravstvenom nadzoru kojem bi trebalo da se podvrgne nakon prestanka izloženosti mehaničkim vibracijama;
- 2) poslodavac se obavještava o svim značajnim rezultatima zdravstvenog nadzora, uz poštovanje privatnosti i povjerljivosti svih podataka o zdravlju zaposlenog u skladu sa zakonom;
- 3) poslodavac je dužan da:
 - preispita procjenu rizika iz člana 6 ovog pravilnika;
 - preispita i, po potrebi, izmijeni mjere iz člana 7 ovog pravilnika;
 - uzme u obzir mišljenje doktora specijaliste medicine rada prilikom preduzimanja mjera iz člana 7 ovog pravilnika, uključujući mogućnost raspoređivanja zaposlenog na poslove bez rizika od daljeg izlaganja mehaničkim vibracijama;
 - obezbijedi sistematski zdravstveni nadzor i provjeru zdravstvenog stanja drugih zaposlenih koji su bili izloženi sličnim nivoima mehaničkih vibracija od strane doktora specijaliste medicine rada, stručnog lica za zaštitu i zdravlja na radu, odnosno nadležnog organa u skladu sa zakonom.

Prestanak važenja

Član 11

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti vibracijama ("Službeni list CG", broj 97/26).

Stupanje na snagu

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

□ U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2002/44/EZ od 25. juna 2002. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje radnika od rizika izlaganja fizičkim agensima (vibracijama).

Broj: 06-134/26-1692/3

Podgorica, 16. jula 2026. godine

Ministarka,

Naida Nišić, s.r.

Prilog 1

PROCJENA I MJERENJE IZLOŽENOSTI ZAPOSLENOG VIBRACIJAMA ŠAKA - RUKA

1. Procjena izloženosti

- 1.1. Procjena nivoa izloženosti mehaničkim vibracijama koje se prenose na šaku i ruku zasniva se na izračunavanju vrijednosti dnevne izloženosti svedene na osmočasovni referentni period $A(8)$, izražene kao korijen zbira kvadrata (rms) (ukupna vrijednost) frekvencijski ponderisanih vrijednosti ubrzanja, određenih na ortogonalnim osama a_{hwx} , a_{hwy} , a_{hwz} , kako je definisano u poglavljima 4 i 5 i Prilogu A ISO standarda 5349-1 (2001).
- 1.2. Procjena nivoa izloženosti može se izvršiti na osnovu procjene zasnovane na podacima koje dostavljaju proizvođači, odnosno isporučioци sredstava za rad o nivou emisije sredstava za rad koja se koriste, kao i na osnovu posmatranja određenih radnih aktivnosti ili na osnovu mjerenja.

2. Mjerenje

2.1. Kada se merenje vrši u skladu sa članom 6 stav 4 ovog pravilnika:

- metode koje se koriste mogu obuhvatati uzorkovanje, koje mora biti reprezentativno za ličnu izloženost zaposlenog predmetnim mehaničkim vibracijama;
- metode i aparati koji se koriste i moraju biti prilagođeni specifičnim karakteristikama mehaničkih vibracija koje se mjere, faktorima okoline i karakteristikama mjernih uređaja, u skladu sa ISO standardom 5349-2(2001);
- u odnosu na uređaje koji se moraju držati objema rukama, mjerenja se moraju vršiti na svakoj ruci, a izloženost se određuje u odnosu na višu od te dvije vrednosti, pri čemu se moraju navesti podaci i za drugu ruku.

3. Ometanje

3.1. Član 6 stav 8 tačka 4 ovog pravilnika primenjuje se u slučaju kada mehaničke vibracije ometaju pravilno rukovanje komandama ili očitavanje indikatora.

4. Indirektni rizici

4.1. Član 6 stav 8 tačka 4 ovog pravilnika primenjuje se u slučaju kada mehaničke vibracije ugrožavaju stabilnost konstrukcija ili bezbjednost spojeva.

5. Sredstva i oprema lične zaštite na radu

5.1. Sredstva i oprema lične zaštite na radu protiv mehaničkih vibracija koje se prenose na šaku i ruku može biti uključena u plan tehničkih i organizacionih mjera iz člana 7 stav 2 ovog pravilnika.

Prilog 2

PROCJENA I MJERENJE IZLOŽENOSTI ZAPOSLENOG VIBRACIJAMA CIJELOG TIJELA

1. Procjena izloženosti

- 1.1. Procjena nivoa izloženosti mehaničkim vibracijama cijelog tijela zasniva se na izračunavanju dnevne izloženosti A(8) izražene kao ekvivalentno kontinuirano ubrzanje tokom osmočasovnog perioda, izračunata kao najviša (rms) vrijednost ili najviša vrijednost doze vibracija (VDV) frekvencijski ponderisanih ubrzanja određenih na tri ortogonalne ose (1,4awx, 1,4awy, awz za zaposlenog koji sjedi ili stoji), u skladu sa poglavljima 5, 6 i 7, Prilogom A i Prilogom B ISO standarda 2631-1(1997).
- 1.2. Procjena nivoa izloženosti može se izvršiti na osnovu procjene zasnovane na podacima koje dostavljaju proizvođači o nivou emisije sredstva za rad koja se koristi, kao i na osnovu posmatranja određenih radnih aktivnosti ili na osnovu mjerenja.
- 1.3. U pomorskom saobraćaju procjena nivoa izloženosti može se izvršiti u odnosu na vibracije čija je frekvencija veća od 1 HZ.

2. Mjerenje

2.1. Kada se merenje vrši u skladu sa članom 6 stav 4 ovog pravilnika, metode koje se koriste mogu obuhvatati uzorkovanje koje mora biti reprezentativno za ličnu izloženost zaposlenog predmetnim mehaničkim vibracijama i moraju biti prilagođene specifičnim karakteristikama mehaničkih vibracija koje se mjere, faktorima okoline i karakteristikama mjernih uređaja.

3. Ometanje

3.1. Član 6 stav 8 tačka 4 ovog pravilnika primenjuje se u slučaju kada mehaničke vibracije ometaju pravilno rukovanje komandama ili očitavanje indikatora.

4. Indirektni rizici

4.1. Član 6 stav 8 tačka 4 ovog pravilnika primenjuje se kada mehaničke vibracije ugrožavaju stabilnost konstrukcija ili bezbjednost spojeva.

5. Produžena izloženost

- 5.1. Član 6 stav 8 tačka 7 ovog pravilnika primenjuje se u situaciji kada zaposleni, zbog prirode posla koji obavlja, koristi i prostorije za odmor koje nadzire poslodavac, u kojem slučaju vibracije cijelog tijela u tim prostorijama moraju biti smanjene na nivo koji je u skladu sa njihovom namjenom i uslovima korišćenja, osim u slučajevima više sile.